

وزارت ورزش و جوانان
دفتر مطالعات و پژوهش های راهبردی

بررسی جامعه شناختی آزارهای جنسی علیه دختران
و زنان جوان در شهر تهران
(مطالعه موردی محلات تهرانپارس و تجریش)

استاد راهنما: دکتر سید ضیاء هاشمی

نگارنده: کبری شکری

مرداد ماه ۱۳۹۳

مقدمه

هر نظام اجتماعی دارای الگوها و هنجارهای متعارف است که مورد قبول جامعه است و فاصله گرفتن از آن موجب بروز انحراف و کجروی می شود. فطرت انسان و روح جوامع انسانی ظاهراً با هر گونه زور و خشونت مخالف است و بهمین دلیل کاربرد هر گونه زور و خشونت انحراف و کجروی محسوب می شود. این نوع از انحراف سابقه طولانی به درازای عمر بشر دارد و به هر میزانی که بشر از آموزه های آسمانی فاصله بگیرد بر تنوع و تکثر انحرافات و کجروی ها افزوده می شود. آزارهای جنسی در هر محیطی که زنان و دختران در آن حضور دارند و یا مشغول فعالیت کاری هستند می تواند رخ دهد. از این نظر زنان ممکن است در خانه و از سوی خویشاوندان و آشنایان مورد آزار قرار گیرند و یا در محیط کار و فعالیت شغلی ، دختران و زنان از سوی کارفرمایان ، همکاران ، مراجعان و مشتریان مورد آزار قرار گیرند.

با وجود اینکه زنان بیش از نیمی از جامعه انسانی را تشکیل می دهند اما اجحافها و تبعیض هایی که در طول تاریخ زندگی انسان بر زنان روا داشته شده است ، آنها را چونان نیمه خاموش جهان مطرح ساخته است.

یکی از مشخصات کلی خشونت علیه زنان در سراسر جهان این است که ، در بیشتر موارد از نظرها پنهان است و زنان تا کارد به استخوانشان نرسد از زندگی خشونت آمیز خود حرفی نمی زنند. در ایران نیز زنان در اثر فشارهای سنتی هزارساله که دامنه ای وسیع دارد خو گرفته اند که ، بخش عمده ای از وضعیت خشونت بار خود را از دیگران بپوشانند. آنها بخصوص از مراجعه به مراکز قضایی و خدمات رسانی خودداری می کنند. زنان در فضای اجتماعی زیر سلطه سنتهای زن ستیز احساس نا امنی می کنند و چنان در بافت ذهنی و رفتاری خود به خشونت تسلیم شده اند که کمتر واکنش نشان می دهند.

امروزه طیف وسیعی از انسانها از جمله زنان به دلیل شرایط جسمی و روانی و همچنین شرایط اجتماعی و فرهنگی در جوامع با جلوه های مدرن خشونت مواجه هستند و از آن رنج می برند. از جمله شیوه های مدرن خشونت در جامعه معاصر، تهدید و تحقیر جنسی، آزار جنسی در جامعه، محیط کار، خانواده و ... می باشد. ترس از آزارهای جنسی یکی از منابع عمده استرس آور زندگی در جامعه و مکان های عمومی است که پیامدهای منفی بر سلامت روانی و اجتماعی افراد بر جای می گذارد.

در جامعه ای مانند جامعه ما که زنان روز به روز حضور گسترده تری در جامعه دارند و نقش زیادی در تحولات و عرصه های گوناگون اجتماعی و اقتصادی دارند، آزارهای جنسی موجب احساس بدبینی و عدم امنیت اجتماعی و روانی برای آنان می شود؛ بنابراین شناخت عواملی که زمینه آزار جنسی را افزایش می دهد گامی مهم و اساسی در پیشگیری از آزارهای جنسی می باشد.

بیان مسئله

آزارهای جنسی در زمینه ای تحقق می یابد که مناسبات قدرت به شدت نابرابر باشد و معمولاً اینگونه آزارها عاملی برای حفظ ، نگهداری و بازتولید روابط نابرابر در جامعه است. مردسالاری و نابرابری جنسیتی نهادینه شده ، می تواند این باور و نگرش را تقویت کند که زنان مقصران اصلی وقوع آزارهای جنسی هستند و بدین ترتیب از مردان سلب مسئولیت شود. با توجه به اهمیت موضوع ، در ایران تاکنون بطور جدی به این مسئله پرداخته نشده و در مورد میزان و نحوه آزارهای جنسی و نوع برخورد دختران و زنان جوان با این موضوع ، اطلاعات زیادی در دست نیست.

تا زمانیکه نابرابری جنسیتی در جوامع بشری پافشاری می کند صحبت کردن در مورد آزارهای جنسی علیه دختران و زنان جوان و آسیب ها و مشکلات آن توجه کمتری را به خود جلب می کند ، زیرا از یکطرف ساختارهای فرهنگی - اجتماعی موجود ، حاکمیت دیدگاه پدرسالار را تقویت می کند و از طرف دیگر قربانیان آزارهای جنسی تمایلی به بیان مشکلات خود ندارند و هرگونه صحبت آزادانه یا حتی توضیح دادن در مورد تجربه آزارجنسی را رد می کنند؛ اما توجه کمتر و پنهان کردن این مسئله ، از اهمیت موضوع نمی کاهد بلکه حساسیت نسبت به مسئله را بیشتر کرده است و لزوم اقدام عملی به منظور کاهش آزارهای جنسی را دو چندان کرده است.

آزارهای جنسی را می توان هرگونه توجه نشان دادن نسبت به بدن زن بدون توافق صریح یا ضمنی مشروط بر آنکه ماهیت جنسی داشته باشد تعریف کرد. آزارهای جنسی ممکن است در محیط کار، خانواده و اماکن عمومی از سوی منسویین مذکر اعمال شود.

در ایران نیز مثل اکثر جوامع معمولاً وقتی زنی از دست مزاحمت مردی در تاکسی یا معابر عمومی شکایت می کند، طوری با او برخورد می شود که انگار خود او مسبب این مزاحمت است ، لذا زنان بیشتر ترجیح می دهند برای حفظ حرمت خود ، حرفی از اینگونه موارد به میان نیاورده و در سکوت و انزجار خشونت را تحمل کنند. آزارهای جنسی باعث از بین رفتن اعتماد به نفس ، گوشه گیری از اجتماع و ایجاد روح بدبینی در زنان می شود.

آزارهای جنسی شامل :

آزارهای جنسی گفتاری (کلامی) : الفاظی را که متضمن مسائل و معانی جنسی است را به زبان می آورد.

آزارهای جنسی رفتاری : هر گونه رفتارهای جنسی اعم از توجه نشان دادن به بدن زن ، نگاه شهوت آلود، تماس بدنی ، عورت نمایی ، تجاوز جنسی و ... می شود.

آزارهای جنسی در هر محیطی که دختران و زنان در آن حضور دارند می تواند رخ دهد. از این نظر زنان ممکن است در خانه و از سوی خویشاوندان و آشنایان مورد آزار قرار گیرند یا در محیط کار و فعالیت شغلی از سوی کارفرما و همکاران مورد آزار قرار گیرند و یا در اماکن و معابر عمومی مانند پارک ها ، سینما ها ، خیابان و کوچه ، مراکز خرید و ... مورد آزارهای جنسی قرار گیرند.

آزار جنسی در معابر عمومی مصادیق مختلفی دارد که به بعضی از آنها به شرح ذیل اشاره می شود:

تعرض : یکی از انواع آزارهای جنسی تعرض به دختران و زنان جوان در اماکن عمومی و معابر است که متأسفانه امروزه در شهرهای بزرگ در حال گسترش است. منظور از تعرض دست درازی کردن و ایجاد مزاحمت فیزیکی می باشد.

مزاحمت : عبارت از سلب بخشی از آزادی افراد می باشد؛ مثلاً اگر مردی هنگام عبور زنان و دختران موجبات آزار آنان را فراهم کند از قبیل اینکه راه عبور آنان را ببندد یا به قصد مزاحمت به تعقیب آنان بپردازد در این صورت مزاحمت در معابر عمومی رخ داده است.

توهین : بکارگیری الفاظ رکیک و یا انجام حرکات مخالف شئون و حیثیت زنان یکی دیگر از موارد آزار جنسی در معابر و اماکن عمومی است.

در این پژوهش به بررسی جامعه شناختی آزارهای جنسی علیه دختران و زنان جوان در شهر تهران پرداخته می شود. جهت مطالعه دقیق تر محقق به بررسی این مسئله در دو محله تهران (تهرانپارس و تجریش) که جزء مناطق ۴ و ۱ شهر تهران هستند بصورت موردی اقدام نموده است.

لازم به ذکر است که به لحاظ جمعیتی و گستردگی نواحی این دو منطقه از مناطق پر جمعیت و وسیع شهر تهران می باشند.

بنابراین در این پژوهش این سؤال ها مطرح می شود:

- عوامل اجتماعی تأثیر گذار در بروز آزارهای جنسی علیه دختران و زنان جوان کدامند؟
- آیا ویژگی های ظاهری (نوع پوشش ، آرایش) دختران و زنان جوان در بروز آزارهای جنسی تأثیر گذار است؟
- آیا نبود قوانین حمایت کننده در جامعه موجب عدم مطرح کردن آزارهای جنسی از سوی دختران و زنان جوان می شود؟
- آیا باورها و ارزش های سنتی حاکم بر جامعه موجب سکوت دختران و زنان جوان در مورد مطرح کردن آزارهای جنسی علیه آنان می شود؟
- آیا آزارهای جنسی علیه دختران و زنان جوان در بی اعتمادی اجتماعی و عدم احساس امنیت اجتماعی تأثیر گذار است؟
- پیامدهای آزارهای جنسی علیه دختران و زنان جوان در سطح جامعه چیست؟

ضرورت انجام تحقیق

این مسئله در حقیقت مشکلی جهانی است که مانعی پایدار در راه ارتقاء زنان و برخورداری آنان از حقوق فردی و اجتماعی شان است. خشونت علیه زنان عموماً امری پنهان است و بسیاری از زنان به دلایل مختلف از جمله شرم ، ترس از مجازات سخت تر، عدم حمایت های قانونی و ... از ابراز آن خودداری نموده و سکوت اختیار می کنند.

آنچه که ضرورت توجه به این مسئله را جدی تر می نماید آنست که اعمال خشونت علیه زنان علاوه بر تأثیرات منفی بر زندگی فرد، دارای پیامدهای بسیار منفی برای جامعه بشری باشد. عدم احساس امنیت اجتماعی ، بی اعتمادی اجتماعی ، از بین رفتن انرژی های مثبت و بهینه اعضای درگیر در خشونت به جای صرف آن در جهت رشد و توسعه از جمله پیامدهای مذکور هستند.

هیچ کشوری نمی تواند بدون توجه به زنان و مسایل و تنگناهای آنان که نیمی از جامعه را تشکیل می دهند ، در راه رسیدن به توسعه پایدار گام بردارد و قطعاً عدم توجه به زنان ، برنامه ریزی های توسعه را با شکست مواجه خواهد نمود.

ترس از آزارهای جنسی یکی از منابع عمده استرس آور زندگی در جامعه و مکان های عمومی است که پیامدهای منفی بر سلامت روانی و اجتماعی افراد بر جای می گذارد. از پیامدهای آزارهای جنسی ایجاد بدبینی و سوءظن نسبت به جامعه و مکان های عمومی در زنان است. تابو بودن مسایلی که به نوعی به روابط جنسی مربوط می شود در تمامی کشورهای جهان با شدت کم یا زیاد وجود دارد. کم نیستند کسانی که معتقدند اینها واقعیت های زشتی هستند که باید در پس پرده بماند چرا که بیان آنها نه تنها مشکلی را حل نمی کند بلکه باعث رواج بیش از پیش معضلاتی مثل آزار جنسی در جامعه می شود.

هدف پژوهش حاضر شناخت عوامل اجتماعی (عوامل زمینه ای) مؤثر بر رفتارهایی که به آزارهای جنسی علیه دختران و زنان جوان منجر می شود و پیامدهای این مسئله اجتماعی می باشد.

جدول شماره ۱. فرضیه های تحقیق

ردیف	شرح
۱	به نظر می رسد بین عوامل اجتماعی (عوامل زمینه ای) و آزارهای جنسی علیه دختران و زنان جوان رابطه وجود دارد.
۲	به نظر می رسد بین ویژگی های ظاهری (نوع پوشش ، آرایش) و بروز آزارهای جنسی علیه دختران و زنان جوان رابطه وجود دارد.
۳	به نظر می رسد بین نبود قوانین حمایت کننده و عدم مطرح کردن آزارهای جنسی علیه دختران و زنان جوان رابطه وجود دارد.
۴	به نظر می رسد بین باورها و ارزش های سنتی حاکم بر جامعه و سکوت دختران و زنان جوان در مورد آزارهای جنسی رابطه وجود دارد.
۵	به نظر می رسد آزارهای جنسی علیه دختران و زنان جوان در بی اعتمادی اجتماعی و عدم احساس امنیت اجتماعی تأثیر گذار است.
۶	به نظر می رسد آزارهای جنسی علیه دختران و زنان جوان دارای پیامدهای اجتماعی در جامعه بخصوص در زندگی دختران و زنان جوان است.

پیشینه تحقیق

- مهسا رجب لاریجانی در پایان نامه کارشناسی ارشد خود در سال ۱۳۸۹ در دانشگاه تهران به موضوع آزارهای جنسی در محیط کار پرداخته است. در این کار تحقیقی بیان شده است که آزار جنسی در محیط کار و عدم احساس امنیت روانی زنان شاغل، بحث سلامت کار را به چالش کشانده است. دیدگاه غالب جامعه در خصوص آزار جنسی، مجرم انگاری قربانی و مقصر دانستن وی در بروز چنین جرائمی می باشد. وی در این تحقیق با روش کیفی به مصاحبه های عمیق با ۵۰ زن شاغل ۲۱ تا ۳۷ ساله شهر تهران پرداخته است. نتایج تحقیق نشان می دهد که آزار جنسی زنان در محیط کار امری فراگیر و یک مسئله مهم اجتماعی است و از طرفی قربانیان کمترین نقش را در بروز این مسئله داشته اند. عدم تعادل قدرت، نگرش مردسالار جامعه، جامعه پذیری زنان، توجه به زنان بعنوان ابژه های جنسی، فقدان نظارت بر بخش های کاری بخصوص بخش خصوصی و ... از دلایل عمده ای است که منجر به آزار جنسی در محیط کار می شود.
- زنان شاغل برای مقابله با آزارهای جنسی عمدتاً از روش های ناکارآمدی مثل سکوت، مدارا و ترک محیط کار استفاده می کنند که در بیشتر موارد چنین روش های به توقف آزار جنسی منتهی نمی شود و مشکلات بیشتری را ایجاد می کند.

■ سیما حسین زاده در سال ۱۳۸۷ در دانشگاه علامه طباطبایی به موضوع مزاحمت جنسی ، تجربه زنان تهرانی در اماکن عمومی پرداخته است. از روش کیفی با تکنیک مصاحبه عمیق استفاده کرده است. نتایج این تحقیق نشان داد که لمس بدن، عورت نمایی ، نگاه خیره و پیشنهاد دوستی رایج ترین نوع مزاحمت جنسی در اماکن عمومی بودند. وی در پژوهش خود دریافت با توجه به نوع تربیت خانوادگی و نحوه آموزشی که زنان مورد نظر داشتند مزاحمت جنسی بعنوان مسئله ای ناپسند و زشت که نباید درباره آن صحبت شود در نظر گرفته می شود و انواع تجربیات از مزاحمت جنسی در زندگی زنان جزء لایه های پنهان زندگی به شمار می آید.

■ سازمان ملی جوانان طرحی را در سال ۱۳۸۴ در خصوص آزارهای جنسی با عنوان مزاحمت های جنسی در محیط های مختلف برای زنان ، به اجراء درآورد. در این طرح مطرح شد که خشونت علیه زنان از آزار رایج در خیابان ها و محل کار تا شکل های مختلف بی احترامی ، تحقیر زن بصورت یک شی ، خشونت در روابط زناشویی ، قتل و ... را در بر می گیرد. آزار جنسی از اساسی ترین مسائلی است که بسیاری از زنان بطور مستقیم یا غیر مستقیم با آنها رودر رو هستند.

■ ربکا مرکین در مقاله تفاوت های بین فرهنگی در درک آزار و اذیت جنسی به نرخ بروز آزارهای جنسی در کشورهای آمریکای لاتین پرداخته است. یافته ها در سه کشور (برزیل ، آرژانتین و شیلی) متفاوت است. وضعیت تأهل ، سن و آموزش بر آزارهای جنسی و تجاوز تأثیرگذار است. کسانی که ازدواج نکرده اند بیشتر احتمال دارد که از نظر جنسی مورد آزار قرار گیرند تا افرادی که ازدواج کرده اند. یافته ها نشان می دهد که آزار و اذیت جنسی در محل کار ایجاد کننده شرایط روانی مثل استرس ، افسردگی و اضطراب است که در نتیجه موجب کاهش بهره وری و کارایی در سازمان می شود.

در پژوهش های انجام شده بصورت کیفی و از طریق مصاحبه به مطالعه و بررسی آزار جنسی زنان پرداخته شده و همین امر موجب شده که جمعیت کوچکی مورد مطالعه قرار گیرد و بیشتر به آزار جنسی در محیط کار توجه شده است.

نظریه ها و دیدگاه های مرتبط با موضوع تحقیق

نظریه بی سازمانی اجتماعی : این نظریه به معنی از میان رفتن هنجارها و ارزش های اجتماعی است. نظریه پردازان بی سازمانی اجتماعی بر این باورند که عواملی چون کاهش کارایی نهادهای اجتماعی نظیر خانواده و تضعیف تقیدهای خویشاوندی بعنوان نیروهای غیر رسمی کنترل اجتماعی ، کاهش انسجام سنتی اجتماعی که پیامد رشد سریع صنعتی شدن و مهاجرت فزاینده به سوی حوزه های شهری است جرایمی نظیر انحرافات جنسی و آزار جنسی را افزایش می دهد.

شهرنشینی و انحرافات اجتماعی : به نظر میشل باندز نظم پدرسالارانه جوامع غربی به وسیله شکل شهر تقویت شده است چرا که فضا جنسیت زده است و ناهمسانی قدرت مردان و زنان در جامعه را تشدید می کند. ترس از خشونت و تعدی ، اعتماد به نفس تعدادی از زنان را تحلیل برده و دسترسی به فضای عمومی را برای آنها محدود کرده است. آنها در بسیاری از مراحل و موقعیت های زندگی با احساس هراس از مواجهه با دنیای مردانه ای که متعلق به آنان نیست و قوانین خود را به آنها دیکته می کند مواجه می شوند. ترسی که زنان نسبت به بدن خود دارند و به نحوی از مورد تعرض واقع شدن یا آسیب دیدن آن نگرانند.

جدول شماره ۲. رویکردهای فمینیستی و آزارهای جنسی

برابری و آزادی فردی، معتقدند که تفاوت های مشاهده شده میان دو جنس
ذاتی نیست بلکه جامعه پذیری آنهاست که تلاش می کند نقش های اجتماعی
متفاوت به زنان و مردان نسبت دهد .

لیبرال فمینیست ها

زنان طوری جامعه پذیر می شوند که خشونت و استثمار را حق خود
می دانند. این گروه توجه ویژه ای به مردسالاری و قدرت مردان در جامعه دارند
و ریشه ستم بر زنان را سلطه مردان بر جامعه می دانند.

رادیکال فمینیست ها

اساس ستمی که بر زنان روا می رود ناشی از مالکیت خصوصی ، تقسیم کار
جنسیتی و نظام مردسالار است. حوزه عمل فمینیسم مارکسیست عرصه عمومی
است و بیشتر بر طبقات فرودست جامعه تمرکز دارد.

مارکسیست فمینیست ها

نه تنها بر سرمایه داری بعنوان عمل ستم بر زنان تأکید دارند بلکه از وجود دو
نظام مردسالاری و سرمایه داری در جامعه نام می برند. افرادی مانند
سیلویا والبی ، کریستین دلفی ، هایدی هارتمن و ... را می توان نام برد.

سوسیال فمینیست ها

مردسالاری و آزار جنسی

نظام مردسالار سبب می شود که مردان از قدرت و اقتدار بیشتری از زنان برخوردار باشند و از طریق اهرم های قدرت نه فقط زنان را از موقعیت های مقتدرانه دور نگه می دارند بلکه قادرند بر اندام ها و رفتارهای زنان در عرصه های عمومی و خصوصی نیز نظارت نمایند.

از دید سیلویا والبی جامعه شناس فمینیست ، مردسالاری نظامی از ساختارها و عمل اجتماعی است که در آن مردان بر زنان حاکمیت و سلطه دارند و آنان را استثمار می کنند.

ساختار جامعه و توزیع نابرابر قدرت

خشونت علیه زنان در واقع یکی از جلوه های مناسبات نابرابر میان زنان و مردان در طول تاریخ برخورداری از قدرت می باشد که منجر به تسلط مردان بر زنان و اعمال تبعیض هایی علیه زنان و محروم کردن این قشر از پیشرفت کامل گشته و در واقع زنان را مجبور می سازند تا در مقایسه با مردان در موقعیتی پایین تر و کم اهمیت تر قرار گیرند. تحکیم ساختار نابرابر میان زن و مرد در محیط خانواده زمینه را برای تقویت این نابرابری در محیط اجتماعی نیز فراهم می سازد.

جامعه پذیری و نقش های جنسیتی

نقش های جنسیتی همانند سایر نقش ها از طریق فرایند جامعه پذیری آموخته می شود. در جامعه ما آموزش نقش های جنسیتی ممکن است حتی زودتر از آموزش های دیگر شروع شود.

زنان و احساس ناامنی

زنان با ویژگی های روانشناختی و اجتماعی که دارند ناامنی بیشتری احساس می کنند. احساس ناامنی مانع بزرگی بر سر راه حضور زنان در جامعه است. احساس ناامنی بویژه ناامنی جنسی بعنوان تجربه مشترک تمام زنان یکی از جدی ترین آسیب های اجتماعی زنان بویژه در شهرهای بزرگ همچون تهران می باشد. تجاوز جنسی از نظر زنان بزرگترین منبع احساس ناامنی در آنهاست. به نظر گیدنز یکی از دلایل احساس ناامنی زنان عدم ادغام اجتماعی است. عدم ادغام اجتماعی یک فرآیند پیچیده است که با نبود قوانین حمایتی ، خدمات و ارتباطات ، مشارکت های مدنی و .. همراه می باشد. ترس زنان بیشتر ناشی از مناسبات جنسیتی ، نظیر حاشیه ای بودن و فرودستی منزلتی آنها در فضاهای اجتماعی تعریف می شود.

چارچوب نظری تحقیق

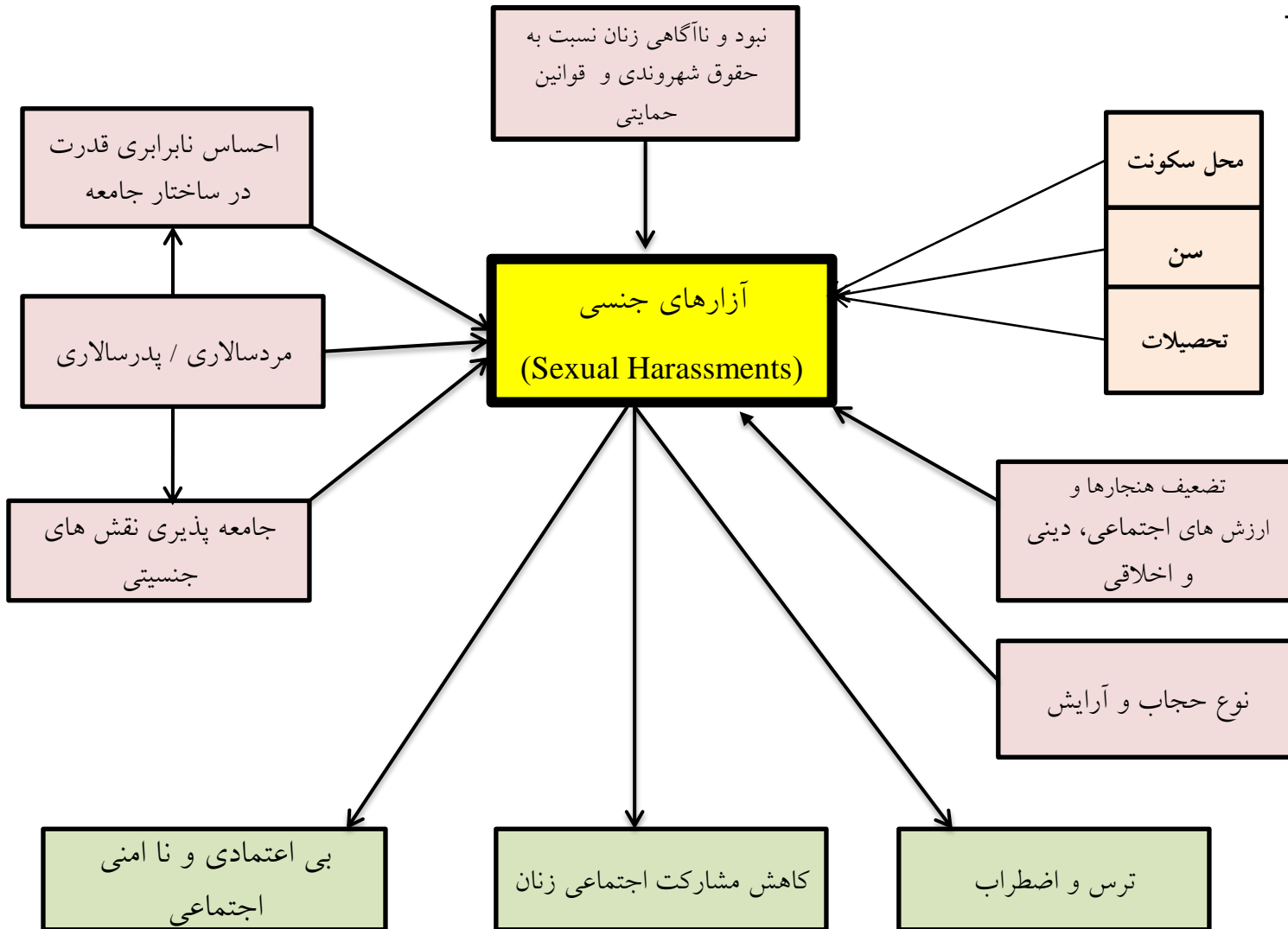
با توجه به دیدگاه بی‌سازمانی اجتماعی؛ تغییرات شدید فنی، اقتصادی و اجتماعی در دنیای معاصر و اختلال در نظم هنجاری جامعه، علت بروز و گسترش مسئله اجتماعی است. در جوامع مردسالار، کاربرد قدرت به منظور ثبات و برقراری امتیازات مردان دارای مشروعیت است و لذا کاربرد خشونت برای برقراری نظم اجتماعی از طریق ترویج نظارت اجتماعی ضرورت دارد. برای بررسی آزارهای جنسی، خشونت اعمال شده از طرف مردان، بازتاب حاکمیت سیستماتیک مردان بر زنان است و نشانگر شیوه فرمانبردار سازی زنان در مقابل سلطه مردان است. بنابراین خشونت مردان نه تابع عوامل زیستی - شخصیتی که برآیند واگذاری حق خشونت ورزی از سوی ساخت‌های فرهنگ مذکر بر کنشگران مرد است. در رابطه با آزارهای جنسی، احساس شرمی که مانع از بیان رفتارهای جنسی و خصوصاً انحرافات آن می‌گردد موجب احاطه این قلمرو در هاله‌ای از سکوت می‌شود.

شناخت مسائل قربانیان تعرض جنسی به منظور پیشگیری از این وضعیت در چارچوب فرهنگ معنا می یابد. در فرهنگی که می گوید: زنان خود به تعرض جنسی خویش جان می بخشند و یا در واقع محرک آن هستند یا مدعی است همه زنان دوست دارند به آنان تجاوز شود یا تأکید دارد اگر زنی نخواهد، نمی توان به او تجاوز کرد و یا اصرار دارد اگر زنی می گوید نه، منظورش بله است؛ قاعدتاً زمینه هایی برای توجیه تعرض جنسی خصوصاً از سوی مردان فراهم می آید. پذیرش این افکار همراه با جامعه پذیری نقش های کلیشه ای جنسیتی و نیز ضعف حمایت های قانونی از زنان به تشدید تعارض یاری می رساند.

در رابطه با آزارهای جنسی، احساس شرمی که مانع از بیان رفتارهای جنسی و خصوصاً انحرافات آن می گردد، موجب احاطه این قلمرو در هاله ای از سکوت می شود. احتمالاً این احساس ناامنی و ابهام حریم شخصی افراد است که کنشگران جنسی را از ابراز روابط داشته و نداشته با دیگران باز می دارد و بر هزینه های اجتماعی چنین اوضاعی می افزاید.

نظریه های فمینیستی ، آسیب های اجتماعی زنان را بیشتر در نتیجه شرایط نابرابر اجتماعی و مردسالارانه شکل گرفتن ساختارهای اقتصادی ، اجتماعی و سیاسی می دانند. در رابطه با آزارهای جنسی ، زنان خود را بعنوان یک فرد فرودست و تحت سلطه مردان در جامعه می یابند. یکی از عوامل مهمی که فرودستی زنان را در جوامع امروزی تبیین می کند نحوه جامعه پذیری و اعمال روش های متفاوت و متضاد تربیتی در هویت بخشی پسران و دختران است که عمدتاً بر سلطه مذکر تأکید دارد و زنان را بعنوان دیگران غیر مهم و بعضاً نامرئی به حاشیه روابط اجتماعی و ساختارها می کشاند. به قول گیدنز در فرآیند جامعه پذیری است که جنسیت به لحاظ اجتماعی شکل می گیرد و زنانگی و مردانگی نمود می یابد.

براساس دلالت های رویکردهای فمینیستی ، مردسالارانه بودن ساختارهای اجتماعی و فیزیکی جامعه، درک زنان از مناسبات قدرت جنسیتی، به حاشیه رانده شدن زنان، عدم ادغام اجتماعی آنان ، نوع جامعه پذیری متفاوت ، تجربه خشونت و آزار جنسی و برخی شرایط جسمانی و فردی زنان موجب می گردد آنان بیشتر در معرض آسیب های اجتماعی باشند و به تبع بیشتر احساس ناامنی کنند. سستی حکومت ها و عدم اعتماد قربانیان خشونت به پلیس و اینکه مطمئن نیستند که پلیس بعد از مراجعه آنها و شکایتشان چه برخوردی خواهد کرد، باعث شده تا زنان قربانی ، تمایل چندانی به گزارش جرایم خشونت آمیزی که در خانواده و جامعه علیه آنها اتفاق می افتد نداشته باشند.

تعاریف نظری و عملیاتی تحقیق

آزارهای جنسی متغیر وابسته این تحقیق می باشد که عوامل گوناگونی مانند : احساس نابرابری قدرت در ساختار جامعه، مردسالاری / پدر سالاری ، جامعه پذیری نقش های جنسیتی ، نبود قوانین حمایتی و نا آگاهی زنان نسبت به حقوق شهروندی ، تضعیف هنجارها و ارزش های اجتماعی، دینی و اخلاقی ، نوع حجاب و آرایش ، محل سکونت ، سن ، تحصیلات بعنوان متغیرهای مستقل بر این مسئله اجتماعی تأثیر گذار هستند. همچنین متغیرها و شاخص هایی مانند : سطوح آزارهای جنسی شامل آزارهای کلامی ، آزارهای رفتاری در دو دوره زمانی (سه ماه گذشته و یکسال گذشته) جهت بررسی فراوانی تکرار داده ها مورد مطالعه و تحقیق قرار گرفته است. عوامل اجتماعی (زمینه ای) که در این خصوص مورد مطالعه قرار گرفته است شامل : سن ، تحصیلات ، محل سکونت ، شغل، درآمد و ... می باشد.

آزار جنسی (Sexual Harassment): به هر گونه ارباب ، قلدری یا اجبار که ماهیت جنسی داشته باشد یا به هر گونه بهره گیری ناخواسته جنسی ، تقاضای التفات جنسی ، آزار بدنی یا کلامی که ماهیت جنسی داشته باشد اطلاق می شود.

تعریف عملیاتی آزار جنسی : به دست اندازی جنسی فرد نسبت به فرد دیگر علیرغم مخالفت او اطلاق می شود.

آزار جنسی کلامی : فرد مزاحم با مخاطب قرار دادن زن، الفاظی را به منظور لذت جویی بکار می برد. مانند متلک گفتن ، ناسزاگویی (توهین) ، تحسین زیبایی و مزاحمت تلفنی.

آزار جنسی رفتاری: شخص فاعل با حرکات و رفتارهای مخالف شئون و حیثیت زنان ، آنها را در معابر و اماکن عمومی مورد آزار جنسی قرار می دهد. مانند : هیزی و چشم چرانی ، لمس کردن، تنه زدن به عمد، تعقیب کردن ، عورت نمایی ، پیشنهاد جنسی ، تهدید به تجاوز.

آزار جنسی در محیط کار : استفاده از اقتدار شغلی یا قدرت برای تحمیل خواست های جنسی.

برای سنجش آزارهای جنسی در محیط کار از شاخص هایی مانند:

هیزی و چشم چرانی در محیط کار ، طرح جوک و یا شوخی های توهین آمیز و زننده جنسی ، فرستادن ایمیل های حاوی مطالب ، تصاویر و یا مضامین جنسی ، درخواست یا پیشنهاد جنسی ، تهدید به اخراج از کار در صورت نپذیرفتن خواسته های جنسی استفاده شده است.

خیابان ها و وسایل نقلیه عمومی یکی دیگر از مکان هایی است که آزارهای جنسی در آن رخ می دهد. در این وسائل نقلیه آزارهای جنسی بیشتر شامل تماس مردان با دست به نقاط حساس بدن زنان می باشد، عکس العمل زنان در برخورد با چنین مواردی بسیار متفاوت است ، از سکوت گرفته تا قرار دادن کیف بعنوان حایل تا فاصله گرفتن از طرف و تذکر دادن به وی و ناسزا گفتن.

در اصطلاح ، حجاب پوششی است که اعضای بدن زن را به طور معمول بپوشاند و پوشش به گونه ای نباشد که اعضای از بدن وی را که زننده می نماید را نمایان کند. آرایش به معنی زیور ، پیرایش ، فنی که برای خوش منظری چهره بکار برده می شود. برای تعریف عملیاتی این متغیر از گویه هایی مانند: لباس های زنان نباید چسبنده و بدن نما باشد زیرا مورد جلب توجه دیگران قرار می گیرد ، پوشش و حجاب نشانه عفت و خدا ترسی زنان است و آزاردیدگی آنان را کاهش می دهد و هیچ ارتباطی بین حجاب و نوع آرایش زنان و آزارهای جنسی وجود ندارد استفاده شده است.

برای سنجش باورها و ارزش های سنتی حاکم بر جامعه که در خصوص زنان وجود دارند از شاخص هایی مانند : سکوت زنان در برابر آزارهای جنسی و مقصر قلمداد شدن زنان استفاده شده است.

از پیامدهای آزارهای جنسی می توان به بی اعتمادی اجتماعی و عدم احساس امنیت اجتماعی اشاره کرد. اعتماد اجتماعی را می توان حسن ظن فرد نسبت به سایر اعضای جامعه تعریف کرد که این امر موجب گسترش و تسهیل روابط اجتماعی فرد با آنها می شود. برای سنجش اعتماد اجتماعی از شاخص هایی مثل مشارکت با افراد دیگر، حضور و تردد در ساعات مختلف شبانه روز، ایجاد ارتباط با دیگران و همکاری با افراد دیگر در زمینه های گوناگون بخصوص با مردان در محیط های کاری استفاده شده است.

یکی از پیامدهای آزارهای جنسی احساس ترس و اضطراب می باشد. زنان با ترس از مورد سرزنش واقع شدن، ترس از تردد در شب، ترس از سوارشدن بر اتومبیل های شخصی و حضور در مکان های ناشناخته، ترس از برچسب خوردن و مقصر قلمداد شدن و ... مواجه هستند.

از پیامدهای زیان بار دیگر آزارهای جنسی، ایجاد احساس بدبینی زنان نسبت به جنس مرد است. یعنی وجود چنین آسیب هایی می تواند ترسیم کننده چهره نامطلوبی از مردان، خصوصاً افراد ناشناس برای زنان باشد. این بدبینی به نوبه خود مانع هر نوع معاشرت انسانی بین دو جنس مخالف خواهد بود. احساس بدبینی گاه به تنفر جنسی می انجامد و زن را در موضع پرخاشگری نسبت به جنس مرد قرار داده و در زندگی زناشویی اختلالاتی ایجاد می کند.

روش تحقیق و ابزار گردآوری اطلاعات

با توجه به گستره موضوع و برای اینکه بتوانیم در یک منطقه وسیع در مورد موضوع به نتیجه برسیم از روش پیمایشی استفاده شده است. مطالعات مقدماتی با کمک روش اسنادی و کتابخانه ای صورت گرفته است.

جامعه آماری این تحقیق تمام دختران و زنان جوان ۱۵-۳۵ ساله شهر تهران که ساکن در دو محله تهرانپارس و تجریش می باشند است.

نمونه تحقیق شامل دختران و زنان جوان ساکن در دو محله تهرانپارس و تجریش هستند که با توجه به گروه سنی خود شاغل به تحصیل و یا اینکه شاغل به کار در محیط های مختلف هستند و معمولاً در زندگی خود از اماکن عمومی برای تردد و گذران اوقات فراغت خود استفاده می کنند.

ابزار گردآوری اطلاعات نیز پرسشنامه محقق ساخته می باشد.

از روش نمونه گیری چند مرحله ای استفاده شده است که در هر منطقه ، چند محله و سپس در هر محله چند نقطه تعیین شده و در هر نقطه بین تعدادی از دختران و زنان جوان پرسشنامه ها توزیع گردیده است. طبق سرشماری سال ۱۳۹۰ مرکز آمار ایران حجم جامعه آماری دختران و زنان جوان (۳۵ - ۱۵ساله) در دو منطقه ۱ و ۴ شهرتهران ۲۶۶۱۹۳ نفر می باشد که از طریق فرمول کوکران ۳۸۴ نفر بعنوان نمونه بدست آمد.

پایگاه اجتماعی - اقتصادی و تفاوت فرهنگی بین این دو محله و دسترسی محقق به این محلات از دلایل انتخاب این دو محله می باشد.

روایی و پایایی

برای آزمون اعتبار پرسشنامه از اعتبار صوری استفاده گردیده است. (اساتید جامعه شناسی) برای سنجش پایایی نیز از پایایی همسانی درونی و روش آلفای کرونباخ استفاده شده است.

جدول شماره ۳. آلفای کرونباخ متغیرهای تحقیق

متغیر	تعداد گویه ها	آلفای کرونباخ
شرایط اجتماعی	۹	۰.۸۰
آزارهای جنسی کلامی و رفتاری	۱۲	۰.۶۶
آزارهای جنسی در محیط کار	۵	۰.۷۵
حجاب و پوشش	۵	۰.۸۴
نبود قوانین حمایت کننده و ناآگاهی نسبت به قوانین	۶	۰.۷۰
باورها و ارزش های سنتی حاکم بر جامعه	۲	۰.۷۱
پیامدهای اجتماعی	۱۰	۰.۷۲

محدودیت های پژوهش و ملاحظات اخلاقی

- از جمله این محدودیت ها بحث تابو بودن مسائل جنسی و خشونت جنسی در سطح جامعه و بین دختران و زنان جوان است که اینگونه مسائل را به عرصه های خصوصی افراد ربط می دهند.
- نبود زمان مکفی و زمان بر بودن اینگونه تحقیقات.
- کمی منابع تحقیقاتی و کتاب ها در مورد این مسئله اجتماعی.
- دسترس ناپذیری به افرادی که با آزارهای جنسی مواجه شده اند و نبود امکان فراهم شدن مصاحبه با آنها.
- نکته مثبت تمایل زنان به مشارکت و یاری دادن محقق در انجام این کار تحقیقی.

به لحاظ اخلاقی :

- محرمانه ماندن اطلاعات نزد محقق
- عدم وارد آمدن خدشه به اعتبار و حیثیت افراد

جدول شماره ۴. توصیف جامعه مورد مطالعه

سن پاسخگویان	بیشترین گروه سنی، ۲۵ ساله با ۱۱/۲ درصد و کمترین مربوط به گروه ۱۵ ساله با ۰/۳ درصد فراوانی می باشد.
محل سکونت	۵۴/۷ درصد ساکن تهرانپارس و ۴۵/۳ درصد ساکن تجریش
وضعیت تأهل	۷۷/۹ درصد مجرد و کمترین درصد مربوط به متارکه با ۰/۳ درصد
وضعیت تحصیلی پاسخگو	بیشترین فراوانی مربوط به گروه لیسانس با ۴۰/۴ درصد
وضعیت اشتغال	۵۷/۸ درصد شاغل و ۴۱/۷ درصد هم شاغل نبوده اند
طبقه بندی مشاغل	از بین شاغلین ۲۹/۲ درصد در بخش خصوصی مشغول به فعالیت بوده اند و ۲۸/۹ درصد نیز شاغل به تحصیل بوده اند.
میزان درآمد پاسخگو	۳۲/۸ درصد از ۴۰۱ هزار تا ۸۰۰ هزار تومان و تنها ۲/۳ درصد میزان درآمد خود را ۱۲۰۱ هزار تومان به بالا اعلام کرده اند.
میزان تحصیلات مادر	۴۴/۸ درصد دیپلم
میزان تحصیلات پدر	۳۸ درصد دیپلم
اشتغال مادر	۷۶/۳ درصد خانه دار
طبقه بندی شغل پدر	۵۰/۸ درصد در مشاغل آزاد
درآمد خانواده	۴۹/۵ درصد ۱۲۰۱ هزار تومان به بالا

جدول شماره ۵. توزیع درصد فراوانی جامعه مورد مطالعه بر حسب تجربه آزار جنسی کلامی

تجربه آزار دیدگی جنسی دختران و زنان جوان					سطوح آزار کلامی
جمع	بی پاسخ	یکسال گذشته	۳ ماه گذشته	عدم تجربه	
۳۸۴	۲	۳۶	۳۴۳	۳	فراوانی
۱۰۰.۰	۰.۵	۹.۴	۸۹.۳	۰.۸	درصد فراوانی
۳۸۴	۳	۵۰	۳۲۵	۶	فراوانی
۱۰۰.۰	۰.۸	۱۳.۰	۸۴.۶	۱.۶	درصد فراوانی
۳۸۴	۴	۱۰۹	۲۰۵	۶۶	فراوانی
۱۰۰.۰	۱.۰	۲۸.۴	۵۳.۴	۱۷.۲	درصد فراوانی
۳۸۴	۲	۱۵۹	۱۶۷	۵۶	فراوانی
۱۰۰.۰	۰.۵	۴۱.۴	۴۳.۵	۱۴.۶	درصد فراوانی

متلک گفتن

تحسین زیبایی

حرف های رکیک و ناسزاگویی (توهین)

مزاحمت تلفنی

جدول شماره ۶. توزیع درصد فراوانی جامعه مورد مطالعه بر حسب اطلاع از آزار دیدگی کلامی در دیگران

اطلاع از آزار دیدگی جنسی در دیگران					سطوح آزار کلامی
جمع	بی پاسخ	یکسال گذشته	۳ ماه گذشته	عدم اطلاع	
۳۸۴	۳	۴۸	۳۱۵	۱۸	فراوانی
۱۰۰۰.۰	۰.۸	۱۲.۵	۸۲.۰	۴.۷	درصد فراوانی
۳۸۴	۴	۵۴	۲۹۷	۲۹	فراوانی
۱۰۰۰.۰	۱.۰	۱۴.۱	۷۷.۳	۷.۶	درصد فراوانی
۳۸۴	۳	۹۱	۲۶۲	۲۸	فراوانی
۱۰۰۰.۰	۰.۸	۲۳.۷	۶۸.۲	۷.۳	درصد فراوانی
۳۸۴	۴	۱۰۳	۲۴۰	۳۷	فراوانی
۱۰۰۰.۰	۱.۰	۲۶.۸	۶۲.۵	۹.۶	درصد فراوانی

متلك گفتن

تحسين زيابى

حرف هاى ركيك و ناسزاگويى (توهين)

مزاحمت تلفنى

جدول شماره ۷. توزیع درصد فراوانی جامعه مورد مطالعه بر حسب تجربه آزار جنسی رفتاری

تجربه آزار دیدگی جنسی دختران و زنان جوان					سطوح آزار رفتاری
جمع	بی پاسخ	یکسال گذشته	۳ ماه گذشته	عدم تجربه	
۳۸۴	۲	۴۵	۳۳۰	۷	فراوانی
۱۰۰.۰	۰.۵	۱۱.۷	۸۵.۹	۱.۸	درصد فراوانی
۳۸۴	۲	۱۳۴	۱۸۰	۶۸	فراوانی
۱۰۰.۰	۰.۵	۳۴.۹	۴۶.۹	۱۷.۷	درصد فراوانی
۳۸۴	۳	۱۳۵	۱۶۷	۷۹	فراوانی
۱۰۰.۰	۰.۸	۳۵.۲	۴۳.۵	۲۰.۶	درصد فراوانی
۳۸۴	۱	۱۲۱	۲۲۳	۳۹	فراوانی
۱۰۰.۰	۰.۳	۳۱.۵	۵۸.۱	۱۰.۲	درصد فراوانی
۳۸۴	۲	۱۰۵	۲۳۳	۴۴	فراوانی
۱۰۰.۰	۰.۵	۲۷.۳	۶۰.۷	۱۱.۵	درصد فراوانی
۳۸۴	۳	۱۳۸	۵۵	۱۸۸	فراوانی
۱۰۰.۰	۰.۸	۳۵.۹	۱۴.۳	۴۹.۰	درصد فراوانی
۳۸۴	۲	۱۱۶	۱۲۲	۱۴۴	فراوانی
۱۰۰.۰	۰.۵	۳۰.۲	۳۱.۸	۳۷.۵	درصد فراوانی
۳۸۴	۳	۳۵	۲۹	۳۱۷	فراوانی
۱۰۰.۰	۰.۸	۹.۱	۷.۶	۸۲.۶	درصد فراوانی

جدول شماره ۸. توزیع درصد فراوانی جامعه مورد مطالعه بر حسب اطلاع از آزار دیدگی در دیگران

اطلاع از آزار دیدگی جنسی در دیگران					سطوح آزار رفتاری	
جمع	بی پاسخ	یکسال گذشته	۳ ماه گذشته	عدم اطلاع		
۳۸۴	۳	۱۴۳	۱۷۳	۶۵	فراوانی	هیزی و چشم چرانی
۱۰۰.۰	۰.۸	۳۷.۲	۴۵.۱	۱۶.۹	درصد فراوانی	
۳۸۴	۴	۱۲۸	۱۹۶	۵۶	فراوانی	تعقیب کردن
۱۰۰.۰	۱.۰	۳۳.۳	۵۱.۰	۱۴.۶	درصد فراوانی	
۳۸۴	۳	۱۴۳	۱۷۳	۶۵	فراوانی	لمس کردن
۱۰۰.۰	۰.۸	۳۷.۲	۴۵.۱	۱۶.۹	درصد فراوانی	
۳۸۴	۳	۱۳۵	۱۸۶	۶۰	فراوانی	تنه زدن به عمد
۱۰۰.۰	۰.۸	۳۵.۲	۴۸.۴	۱۵.۶	درصد فراوانی	
۳۸۴	۴	۱۲۹	۲۰۰	۵۱	فراوانی	توقف کردن با ماشین جلوی فرد
۱۰۰.۰	۱.۰	۳۳.۶	۵۲.۱	۱۳.۳	درصد فراوانی	
۳۸۴	۴	۱۲۸	۶۸	۱۸۴	فراوانی	عورت نمایی
۱۰۰.۰	۱.۰	۳۳.۳	۱۷.۷	۴۷.۹	درصد فراوانی	
۳۸۴	۵	۱۱۹	۱۲۵	۱۳۵	فراوانی	پیشنهاد جنسی
۱۰۰.۰	۱.۳	۳۱.۰	۳۲.۶	۳۵.۲	درصد فراوانی	
۳۸۴	۵	۶۳	۵۱	۲۶۵	فراوانی	تهدید به تجاوز
۱۰۰.۰	۱.۳	۱۶.۴	۱۳.۳	۶۹.۰	درصد فراوانی	

جدول شماره ۹. توزیع درصد فراوانی جامعه مورد مطالعه بر حسب وقوع آزار و مزاحمت های جنسی در محیط کار

جمع	بی پاسخ	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	فراوانی	آزار و مزاحمت های جنسی در محل کار
۳۸۴	۲۷۷	۴۵	۳۸	۱۹	۱	۴	فراوانی	هیزی و چشم چرانی
۱۰۰۰	۷۲.۱	۱۱.۷	۹.۹	۴.۹	۰.۳	۱.۰	درصد فراوانی	
۳۸۴	۲۷۷	۲۳	۲۴	۳۵	۱۷	۸	فراوانی	طرح جوک و شوخی های زننده
۱۰۰۰	۷۲.۱	۶.۰	۶.۳	۹.۱	۴.۴	۲.۱	درصد فراوانی	
۳۸۴	۲۷۹	۱۱	۷	۳۱	۲۹	۲۷	فراوانی	نشان دادن عکس، مطالب یا تصاویر جنسی
۱۰۰۰	۷۲.۷	۲.۹	۱.۸	۸.۱	۷.۶	۷.۰	درصد فراوانی	
۳۸۴	۲۷۸	۱۲	۱۹	۱۴	۲۸	۳۳	فراوانی	درخواست یا پیشنهاد رابطه جنسی
۱۰۰۰	۷۲.۴	۳.۱	۴.۹	۳.۶	۷.۳	۸.۶	درصد فراوانی	
۳۸۴	۲۷۷	۵	۲	۵	۱۸	۷۷	فراوانی	تهدید به اخراج از کار در صورت نپذیرفتن خواسته های جنسی
۱۰۰۰	۷۲.۱	۱.۳	۰.۵	۱.۳	۴.۷	۲۰.۱	درصد فراوانی	

جدول شماره ۱۰. توزیع درصد فراوانی جامعه مورد مطالعه بر حسب میزان و نحوه برخورد با آزار های جنسی

جمع	بی پاسخ	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	فراوانی	برخورد با آزار های جنسی
۳۸۴	۲	۱۲۸	۹۶	۸۱	۳۵	۴۲	فراوانی	سکوت و مدارا
۱۰۰۰	۰.۵	۳۳.۳	۲۵.۰	۲۱.۱	۹.۱	۱۰.۹	درصد فراوانی	
۳۸۴	۲	۷۵	۹۱	۱۱۱	۵۴	۵۱	فراوانی	تذکر دادن به آزار دهنده
۱۰۰۰	۰.۵	۱۹.۵	۲۳.۷	۲۸.۹	۱۴.۱	۱۳.۳	درصد فراوانی	
۳۸۴	۴	۴۲	۳۷	۸۵	۸۶	۱۲۷	فراوانی	احساس گناه و مقصر دانستن خود
۱۰۰۰	۱.۰	۱۰.۹	۹.۶	۲۲.۱	۲۳.۲	۳۳.۱	درصد فراوانی	
۳۸۴	۳	۱۹	۸	۲۶	۶۷	۲۶۱	فراوانی	اقدام قانونی از طریق مراجع ذیصلاح
۱۰۰۰	۰.۸	۴.۹	۲.۱	۶.۸	۱۷.۴	۶۸.۰	درصد فراوانی	
۳۸۴	۲	۱۹۶	۹۵	۳۰	۲۹	۳۲	فراوانی	فاصله گرفتن در وسایل نقلیه عمومی
۱۰۰۰	۰.۵	۵۱.۰	۲۴.۷	۷.۸	۷.۶	۸.۳	درصد فراوانی	
۳۸۴	۳	۸۰	۸۳	۸۳	۵۷	۷۸	فراوانی	عادی شدن اینگونه رفتارها و رد شدن از کنار آن
۱۰۰۰	۰.۸	۲۰.۸	۲۱.۶	۲۱.۶	۱۴.۸	۲۰.۳	درصد فراوانی	
۳۸۴	۲	۴۴	۲۷	۹۱	۹۲	۱۲۸	فراوانی	ناسزا گفتن و درگیری با آزار دهنده
۱۰۰۰	۰.۵	۱۱.۵	۷.۰	۲۳.۷	۲۴.۰	۳۳.۳	درصد فراوانی	

جدول شماره ۱۱. توزیع درصد فراوانی جامعه مورد مطالعه برحسب ویژگی های ظاهری و پوشش زنان

جمع	بی پاسخ	کاملا موافقم	موافقم	بی نظر	مخالفم	کاملا مخالفم	فراوانی	ویژگی های ظاهری و پوشش زنان
۳۸۴	-	۱۲۰	۱۳۷	۴۴	۴۷	۳۶	فراوانی	لباس زنان نباید جذب و بدن نما باشد
۱۰۰.۰	-	۳۱.۳	۳۵.۷	۱۱.۵	۱۲.۲	۹.۴	درصد فراوانی	
۳۸۴	۲	۱۰۹	۷۹	۵۴	۹۲	۴۸	فراوانی	آزادی پوشش
۱۰۰.۰	۰.۵	۲۸.۴	۲۰.۶	۱۴.۱	۲۴.۰	۱۲.۵	درصد فراوانی	
۳۸۴	۲	۹۴	۹۱	۸۲	۷۲	۴۳	فراوانی	حجاب نشانه شخصیت و عفت زنان است
۱۰۰.۰	۰.۵	۲۴.۵	۲۳.۷	۲۱.۴	۱۸.۸	۱۱.۲	درصد فراوانی	
۳۸۴	۱	۷۶	۱۱۴	۵۹	۷۷	۵۷	فراوانی	آرایش غلیظ باعث جلب توجه می شود
۱۰۰.۰	۰.۳	۱۹.۸	۲۹.۷	۱۵.۴	۲۰.۱	۱۴.۸	درصد فراوانی	
۳۸۴	-	۷۰	۶۴	۴۷	۱۲۳	۸۰	فراوانی	نبود ارتباط بین حجاب و آزارهای جنسی
۱۰۰.۰	-	۱۸.۲	۱۶.۷	۱۲.۲	۳۲.۰	۲۰.۸	درصد فراوانی	

جدول شماره ۱۲. توزیع درصد فراوانی جامعه مورد مطالعه بر حسب نبود قوانین و ناآگاهی زنان از قوانین موجود

جمع	بی پاسخ	کاملاً موافقم	موافقم	بی نظر	مخالفم	کاملاً مخالفم	فراوانی	نبود قوانین و ناآگاهی زنان از قوانین
۳۸۴	-	۸۲	۸۸	۸۷	۸۶	۴۱	فراوانی	برخورد صریح قانون با آزارهای جنسی
۱۰۰.۰	-	۲۱.۴	۲۲.۹	۲۲.۷	۲۲.۴	۱۰.۴	درصد فراوانی	
۳۸۴	-	۱۱۷	۱۳۲	۸۰	۴۶	۹	فراوانی	دیدگاه های مردسالارانه در اعمال و اجرای قوانین
۱۰۰.۰	-	۳۰.۵	۳۴.۴	۲۰.۸	۱۲.۰	۲.۳	درصد فراوانی	
۳۸۴	۲	۱۳۹	۱۷۱	۵۱	۱۶	۵	فراوانی	عدم بازدارندگی قوانین
۱۰۰.۰	۰.۵	۳۶.۲	۴۴.۵	۱۳.۳	۴.۲	۱.۳	درصد فراوانی	
۳۸۴	۱	۱۵۱	۱۵۲	۵۲	۲۳	۵	فراوانی	نبود قوانین مشخص
۱۰۰.۰	۰.۳	۳۹.۳	۳۹.۶	۱۳.۵	۶.۰	۱.۳	درصد فراوانی	
۳۸۴	-	۱۷۶	۱۴۸	۲۹	۲۷	۴	فراوانی	ضعف حقوق شهروندی
۱۰۰.۰	-	۴۵.۸	۳۸.۵	۷.۶	۷.۰	۱.۰	درصد فراوانی	
۳۸۴	۱	۱۸	۵۷	۹۶	۱۱۴	۹۸	فراوانی	نقش پررنگ نیروی انتظامی و دستگاه قضایی
۱۰۰.۰	۰.۳	۴.۷	۱۴.۸	۲۵.۰	۲۹.۷	۲۵.۵	درصد فراوانی	

جدول شماره ۱۳. توزیع درصد فراوانی جامعه مورد مطالعه بر حسب ارزش ها و باورهای سنتی

جمع	بی پاسخ	کاملاً موافقم	موافقم	بی نظر	مخالفم	کاملاً مخالفم	فراوانی	ارزش و باورهای سنتی
۳۸۴	-	۱۶۷	۱۳۴	۴۱	۳۴	۸	فراوانی	دعوت به سکوت و مدارا
۱۰۰.۰	-	۴۳.۵	۳۴.۹	۱۰.۷	۸.۹	۲.۱	درصد فراوانی	
۳۸۴	-	۹۱	۹۰	۵۲	۸۰	۷۱	فراوانی	دعوت به پاکدامنی و حجاب در غیر اینصورت مقصر بودن زنان
۱۰۰.۰	-	۲۳.۷	۲۳.۴	۱۳.۵	۲۰.۸	۱۸.۵	درصد فراوانی	

جدول شماره ۱۴. توزیع درصد فراوانی جامعه مورد مطالعه بر حسب پیامدهای اجتماعی آزار های جنسی

جمع	بی پاسخ	کاملا موافقم	موافقم	بی نظر	مخالفم	کاملا مخالفم	فراوانی	پیامدهای اجتماعی آزار های جنسی
۳۸۴	-	۱۹۶	۱۶۱	۱۸	۷	۲	فراوانی	بدبینی و سوءظن
۱۰۰.۰	-	۵۱.۰	۴۱.۹	۴.۷	۱.۸	۰.۵	درصد فراوانی	
۳۸۴	-	۲۱۹	۱۵۱	۷	۷	-	فراوانی	احساس عدم امنیت اجتماعی
۱۰۰.۰	-	۵۷.۰	۳۹.۳	۱.۸	۱.۸	-	درصد فراوانی	
۳۸۴	۱	۲۴۰	۱۱۴	۱۳	۱۲	۴	فراوانی	عدم تردد در ساعت های پایانی شب
۱۰۰.۰	۰.۳	۶۲.۵	۲۹.۷	۳.۴	۳.۱	۱.۰	درصد فراوانی	
۳۸۴	-	۱۲۶	۱۲۹	۶۴	۵۸	۷	فراوانی	استفاده از همراه مرد جهت تردد در مکان های ناشناخته
۱۰۰.۰	-	۳۲.۸	۳۳.۶	۱۶.۷	۱۵.۱	۱.۸	درصد فراوانی	
۳۸۴	-	۱۴۸	۱۷۳	۴۲	۱۸	۳	فراوانی	اضطراب و اختلال در ارتباطات میان فردی
۱۰۰.۰	-	۳۸.۵	۴۵.۱	۱۰.۹	۴.۷	۰.۸	درصد فراوانی	
۳۸۴	۱	۱۰۱	۱۳۶	۶۸	۶۹	۹	فراوانی	کاهش مشارکت اجتماعی در سطح جامعه
۱۰۰.۰	۰.۳	۲۶.۳	۳۵.۴	۱۷.۷	۱۸.۰	۲.۳	درصد فراوانی	
۳۸۴	-	۱۴۰	۱۲۸	۴۹	۵۰	۱۷	فراوانی	عدم مطرح کردن در بین خانواده به دلیل ترس از سرزنش شدن
۱۰۰.۰	-	۳۶.۵	۳۳.۳	۱۲.۸	۱۳.۰	۴.۴	درصد فراوانی	
۳۸۴	-	۱۴۵	۱۳۹	۴۸	۴۳	۹	فراوانی	سلب اعتماد از دختران و زنان جوان در بین خانواده ها
۱۰۰.۰	-	۳۷.۸	۳۶.۲	۱۲.۵	۱۱.۲	۲.۳	درصد فراوانی	
۳۸۴	۱	۱۵۶	۱۷۴	۳۴	۱۴	۵	فراوانی	بدبینی نسبت به مردان و ترس از جنس مخالف
۱۰۰.۰	۰.۳	۴۰.۶	۴۵.۳	۸.۹	۳.۶	۱.۳	درصد فراوانی	
۳۸۴	۱	۱۶۷	۱۴۵	۳۱	۳۰	۱۰	فراوانی	سکوت به دلیل ترس از برجسب خوردن و مقصر قلمداد شدن
۱۰۰.۰	۰.۳	۴۳.۵	۳۷.۸	۸.۱	۷.۸	۲.۶	درصد فراوانی	

جدول شماره ۱۵. تحلیل کمی - کیفی تجربه آزار دیدگی جنسی پاسخگویان

تجمع	درصد معتبر	درصد فراوانی	فراوانی	تجربه آزار دیدگی جنسی
۲.۳	۲.۳	۲.۱	۸	متلک گفتن
۷.۶	۵.۴	۴.۹	۱۹	حرف های رکیک و توهین
۸.۲	۰.۶	۰.۵	۲	مزاحمت تلفنی
۱۶.۱	۷.۹	۷.۳	۲۸	هیزی و چشم چرانی
۲۵.۲	۹.۱	۸.۳	۳۲	تعقیب کردن
۶۳.۷	۳۸.۵	۳۵.۴	۱۳۶	لمس کردن
۷۰.۳	۶.۵	۶.۰	۲۳	تنه زدن به عمد
۷۱.۷	۱.۴	۱.۳	۵	توقف کردن با ماشین جلوی فرد
۸۵.۸	۱۴.۲	۱۳.۰	۵۰	عورت نمایی
۹۲.۹	۷.۱	۶.۵	۲۵	پیشنهاد جنسی
۹۵.۵	۲.۵	۲.۳	۹	رابطه جنسی
۹۶.۹	۱.۴	۱.۳	۵	تهدید به تجاوز
۱۰۰.۰	۳.۱	۲.۹	۱۱	عدم تجربه
	۱۰۰.۰	۹۱.۹	۳۵۳	جمع
		۸.۱	۳۱	بی پاسخ
		۱۰۰.۰	۳۸۴	جمع

جدول شماره ۱۶. تحلیل کمی - کیفی عواقب آزار دیدگی جنسی پاسخگویان

عواقب آزار دیدگی	فراوانی	درصد فراوانی	درصد معتبر	فراوانی تجمعی
ترس و بدبینی نسبت به مردان	۱۱۰	۲۸.۶	۳۰.۲	۳۰.۲
نفرت از مردان	۴۸	۱۲.۵	۱۳.۲	۴۳.۴
عدم احساس امنیت اجتماعی	۹۷	۲۵.۳	۲۶.۶	۷۰.۱
عدم مشارکت اجتماعی و منزوی شدن	۱۸	۴.۷	۴.۹	۷۵.۳
اضطراب و افسردگی	۲۸	۷.۳	۷.۷	۸۲.۷
بی اعتمادی نسبت به مردان	۶۳	۱۶.۴	۱۷.۳	۱۰۰.۰
جمع	۳۶۴	۹۴.۸	۱۰۰.۰	
بی پاسخ	۷	۱۹	۴.۹	
	۸	۱	۰.۳	
	جمع	۲۰	۵.۲	
جمع کل	۳۸۴	۱۰۰.۰		

جدول شماره ۱۷. آزمون فرضیه ها

فرضیه	درجه آزادی	سطح معناداری	نوع آزمون	تأیید یا رد فرضیه
اول	۷	۰.۰۵۱	رگرسیون	رد فرضیه
دوم	۸	۰.۰۰۵	خی دو	تأیید فرضیه
سوم	۸	۰.۲۰۷	خی دو	رد فرضیه
چهارم	۸	۰.۱۰۲	خی دو	رد فرضیه
پنجم	۸	۰.۱۲۴	خی دو	رد فرضیه
ششم	۸	۰.۸۳۳	خی دو	رد فرضیه

نتیجه گیری

آزار جنسی از اساسی ترین مسائلی است که بسیاری از زنان بطور مستقیم یا غیر مستقیم با آنها رودرو هستند. این پدیده نیز مثل هر پدیده اجتماعی دیگر ، نمی تواند تک عاملی باشد و علل گوناگونی در ایجاد آن نقش دارند. آزار جنسی در سطح جامعه نه تنها موجب ترس و ناتوانی در زنان می شود بلکه این استرس ممکن است بصورت نفرت و بدبینی و عدم احساس امنیت اجتماعی در زندگی آنان بروز کند و موجب اختلال در ارتباطات روزمره و زندگی عادی آنان شود و مشارکت شان را در سطح جامعه کاهش دهد. اکثر زنان در سه ماه گذشته آزارهای جنسی کلامی مانند متلک گفتن و تحسین زیبایی ، توهین و ناسزا گویی و مزاحمت تلفنی را تجربه کرده اند و یا از وقوع آن در زندگی اطرافیان خود اطلاع دارند.

در رابطه با آزار جنسی رفتاری در سطوح پایین مانند هیزی و چشم چرانی ، تعقیب کردن، لمس کردن، تنه زدن به عمد ، توقف کردن با ماشین جلوی فرد ، بیشتر زنان مورد مصاحبه این نوع آزارها را تجربه کرده بودند ولی اکثر پاسخگویان ، سطوح بالاتر مانند عورت نمایی ، پیشنهاد جنسی و تهدید به تجاوز را خیلی کمتر تجربه کرده و یا از وقوع آن در اطرافیان خود اطلاع داشتند. اینگونه مسائل به دلیل حساسیت زا بودن و مربوط به حریم خصوصی افراد بودن کمتر بطور صریح و آشکار مطرح شده است.

در رابطه با آزار جنسی در محیط کار ۳۹/۱ درصد زنان تاکنون این نوع آزار را در محل کار خود تجربه نکرده اند و از بین ۲۶/۸ درصدی که شاهد وقوع این نوع آزار بوده اند، بیشتر تجربه هیزی و چشم چرانی را در محل کار خود ذکر کرده اند که به مراتب بیشتر از گویه هایی مانند طرح جوک و شوخی های زننده ، نشان دادن عکس و تصاویر جنسی ، پیشنهاد رابطه جنسی و تهدید به اخراج از کار برایشان رخ داده است.

برخورد زنان با آزارهای جنسی اعم از کلامی و رفتاری به اینصورت است که اکثر آنان در مواجهه با این مسئله اجتماعی سکوت و مدارا را در پیش می گیرند و درصدد تذکر دادن به آزار دهنده بر نمی آیند. همچنین بیشتر زنان خیلی کم به اقدام قانونی از طریق مراجع ذیصلاح در صورت بروز آزار می پردازند. خیلی از زنان اعلام کرده اند که در صورت وقوع آزار جنسی در وسایل نقلیه عمومی سعی در فاصله گرفتن از فرد آزار دهنده دارند و همواره سکوت می کنند.

پیشنهادات کاربردی و پژوهشی

در دوران کنونی با توجه به شرایط زندگی مدرن و گستردگی روابط ، زنان در تمامی عرصه ها و صحنه ها حضور دارند و بهمین خاطر موارد متعدد آزارهای جنسی بصورت کلامی و رفتاری در مکان های مختلف اعم از محیط کار ، فضای خانواده ، اماکن عمومی و... علیه دختران و زنان جوان گسترش یافته است.

- ساخت برنامه هایی با محوریت زنان و آزارهای جنسی توسط صدا و سیما و هنرمندان بصورت فیلم ، مستند ، آگهی های تبلیغاتی.
- برنامه هایی در خصوص ارزش زنان و نقش آنها در پیشرفت و ترقی جامعه ساخته شود.
- نصب بیلبوردها و درج نکات آگاهی بخش در سطح شهر در رابطه با آزارهای جنسی و نحوه برخورد با آن.
- پوشش زنان باید متناسب با محیط باشد و به زنان آموزش داده شود که پوشش مناسب نوعی جلوگیری از وقوع اینگونه آزارها علیه آنان می باشد.
- باورها و ارزش های سنتی حاکم بر جامعه مانند سکوت و مدارا کردن زنان در مواجهه با اینگونه آزارها نیز به مرور زمان با دادن آگاهی و قوانین محکم در جامعه و برخورد قاطع زنان تغییر خواهد کرد.

- در محیط های کار نیز قوانین مشخص و روشنی در مورد آزارهای جنسی و پیشگیری از آن وضع شود.
- توجه به مسائل اخلاقی و دینی در جامعه می تواند در کاهش آزارهای جنسی مؤثر باشد.
- تقویت اعتماد به نفس و پرورش استعداد های زنان و باور داشتن توانایی ها و خلاقیت های آنان.
- تشکیل انجمن های مردمی و نهادهای غیر انتفاعی جهت آموزش دادن به زنان و مردان.
- برگزاری سمینارها و همایش هایی با محوریت زنان و راهکارهای برخورد با آزارهای جنسی.
- توجه به صفات والای انسانی و استعداد های فردی در سطح جامعه نه تنها توجه به ویژگی های ظاهری.
- وضع قوانین حمایت کننده و حمایت دستگاه های قضایی و نیروی انتظامی از زنان.
- تشویق محققین و پژوهشگران به انجام تحقیقات در زمینه مسائل و آسیب های اجتماعی زنان.
- انجام یک تحقیق ملی و وسیع در کل کشور و مقایسه انواع آزارهای جنسی و بیان راهکارهای جلوگیری و کاهش این مسئله اجتماعی.
- انجام تحقیقات کیفی در رابطه با آزارهای جنسی در محیط های مختلف مانند مراکز آموزشی ، خانواده ، دانشگاه ها ، مراکز خرید و ...

در سرماییه که مرا با استخوان هایم بیگانه
می کند

به پرواز پرنده ها می نگریم

و می دانم

گیسوی تو یخ زده است

اما مشعل ها در نگاهت موج می زنند

پایان